

TORI TÕUGU HOBUSE VÄLIMIKU JA JÕUDLUSE LINEAARSE HINDAMISE JUHEND

Tori tõugu hobuse välimiku, liikumise, hüppe ja üldmulje hindamise eesmärgiks on määrata hobuse iga tunnuse asend lineaarsel skaalal ning saada seeläbi hinnang tükule, kelle järglast hinnati.

Hinnatakse peamiselt noorhobuseid vanuses 2 – 6 aastat, kuid hinnata võib ka vanemaid hobuseid (täkke, märasid). Hinnang antakse visuaalse vaatluse alusel. Hinnatavaid üldtunnuseid on kaheksa – tüüp, kehaehitus (pea, kael, kere), jalad, samm, traav, galopp, hüpe, üldmulje. Tori tõugu hobuse hindamises on kasutusel 46 üksiktunnusest koosnev lineaarse hindamise süsteem, kusjuures tunnuste mõõtmisel kasutatakse skaalat – 2 ... 2. Ideaalhinnang ei asu kõikidel tunnustel skaala samas osas, mistõttu ei saa tunnuste summeerimist kasutada üldhinnangu saamiseks.

Hobune on hinnatud, kui temale on antud hinnang vähemalt ühel hindamise tasemel:

A- hinnatud: tüüp, kehaehitus, jalad, üldmulje (käekõrval esitus)

B- hinnatud: tüüp, kehaehitus, jalad, samm, traav, üldmulje (käekõrval esitus)

C- hinnatud: tüüp, kehaehitus, jalad, samm, traav, galopp.

Lineaarsel hindamisel hüpet ei hinnata.

Tükule lineaarse hinnangu saamiseks peab olema hinnatud vähemalt viis tema järglast.

Lineaarsel hindamisel kasutab klassifitseerija kopeerivat hindamislehte, mille teine eksemplar jääb hobuse omanikule. Lineaarne hinnang arvutatakse andmetöötluskeskuses ning tehakse aretajatele kättesaadavaks diagrammina.

Hinnatavad tunnused:

1. üldtunnus **TÜÜP**

1.1. TÕUTÜÜP

Hinnatakse hobuse vastavust aretus-säilitusprogrammis toodud nõuetele. Tõutüüp peab viitama tõukuuluvusele ja vahetüübilise soojaverelise tori hobuse tunnustele. Hindamisel arvestatakse keha formaati ja kehaosade proportsionaalsust ning kalduvust kergema või raskema tüübi poole.

Skaala: - 2 vähe väljendunud ... 2 hästi väljendunud , 0 on keskmine.

1.2. SUGUPOOLETÜÜP

Hinnatakse täku- või märatüübi väljendumist

Skaala: - 2 vähe väljendunud ... 2 hästi väljendunud , 0 on keskmine.

1.3. JALA PIKKUS

Hinnatakse visuaalselt jalapikkust.

Skaala: -2 -jalapikkus alla 50% turjakõrgusest... 2 jala pikkus üle 50% turjakõrgusest, 0 - jala pikkus 50% turjakõrgusest

2. üldtunnus **KEHAEHITUS** (pea, kael, kere)

2.1. PEA

Eristatakse suurt, keskmist ja väikest pead. Võrreldakse teiste kehaosadega, eelkõige kaela pikkusega.

Skaala: -2 suur pea ... 2 väike pea, 0 - keskmise suurusega pea.

2.2. SILM

Tori hobusel on soovitud suured, elavad, tumedad silmad.

Skaala: -2 tuhm, väike ... 2 suur, elav, 0 - keskmise suurusega, elav silm

2.3. KAEL

Kaela pikkust hinnatakse keha pikkuse ja pea suuruse suhtes.

Skaala: -2 madal, lühike ... 2 pikk, 0 – keskmise pikkusega kael

2.4. TURI

Hinnatakse turja pikkust ja kõrgust. Puuduseks on madal, lühike või kõrge turi.

2.4.1 TURJA KÕRGUS

Skaala: -2 madal ... 2 kõrge, 0 - keskmise kõrgusega turi

2.4.2 TURJA PIKKUS

Skaala: - 2 lühike ... 2 pikk, 0 – keskmise pikkusega turi

2.5. PIHT

Hinntakse pikkuse ja asetuse järgi.

2.5.1 PIHA PIKKUS

Skaala: - 2 lühike ... 2 pikk, 0 – keskmise pikkusega piht

2.5.2 PIHA ASETUS

Skaala: - 2 püstine ... 2 libajas, 0 – keskmise asetusega piht

2.6. RIND

Hinnatakse rinna laiust.

Skaala: -2 kitsas ... 2 lai, 0 – keskmise laiusega rind

2.7. SELG

Hinnatakse seljajoont.

2.7.1 SELJA PIKKUS

Skaala: -2 lühike selg ... 2 pikk selg, 0 – keskmise pikkusega selg

2.7.2 SELJA SIRGUS

Skaala: -2 nõgus selg ... 2 kumer selg, 0 – sirge selg

2.8. NIMME

Hinnatakse nimme (lande) pikkust ja tugevust.

2.8.1 NIMME PIKKUS

Skaala: -2 lühike nimme ... 2 pikk nimme, 0 – keskmise pikkusega nimme

2.8.2 NIMME TUGEVUS

Skaala: -2 nõgus nimme ... 2 kumer nimme, 0 – sirge nimme

2.9. LAUDJAS

Hinnatakse laudja pikkust, laiust, asetust ja kuju.

2.9.1 LAUDJA PIKKUS

Skaala: -2 lühike laudjas ... 2 pikk laudjas, 0 – keskmise pikkusega laudjas

2.9.2 LAUDJA LAIUS

Skaala: -2 kitsas laudjas ... 2 lai laudjas, 0 – keskmise laiusega laudjas

2.9.3 LAUDJA ASETUS

Skaala: -2 luipu ... 2 horisontaalne, 0 – libajas laudjas

2.9.4 LAUDJA KUJU

Skaala: -2 katusjas ... 2 renjas, 0 – ovaalne laudjas

3. üldtunnus **JALAD**

3.1. ESIJALGADE SEIS

Hinnatakse esijalgade seisu laiust ja korrapärasust eestvaates.

3.1.1 ESIJALGADE SEISU LAIUS

Skaala: -2 kitsas ... 2 lai, 0 – keskmise laiusega seis

3.1.2 ESIJALGADE SEISU KORRAPÄRASUS

Hinnatakse esijalgade koond- või harkvarbsust.

Skaala: -2 koondvarbne seis ... 2 harkvarbne seis, 0 – korrapärane seis

3.2. RANDMELIIGES

Hinnatakse randmeliigese asetust ja suurust.

3.2.1 RANDMELIIGESE ASETUS

Skaala: -2 taatsirandmesus ... 2 eestirandmesus, 0- korrapärase asetusega randmeliiges

3.2.2 RANDMELIIGESE SUURUS

Skaala: -2 väike randmeliiges ... 2 suur randmeliiges, 0- keskmise suurusega randmeliiges

3.3. ESIJALGADE SÕRGATSID

Hinnatakse sõrgatsite pikkust ja tugevust esijalgadel. Normaalne sõrgatsi asetis maapinna horisontaaliga on 45 kraadi.

3.3.1 ESIJALGADE SÕRGATSITE PIKKUS

Skaala: -2 lühikesed sõrgatsid ... 2 pikad sõrgatsid, 0- keskmise pikkusega sõrgatsid

3.3.2 ESIJALGADE SÕRGATSITE TUGEVUS

Skaala: -2 pehmed sõrgatsid ... 2 püstised sõrgatsid, 0- korrapärase asetusega sõrgatsid

3.4. TAGAJALGADE SEIS

Hinnatakse tagajalgade seisu laiust ja asetuse korrapärasust tagant- ja külgsuunas.

3.4.1 TAGAJALGADE SEISU LAIUS

Skaala: -2 kitsas seis ... 2 lai seis, 0 – keskmise laiusega seis

3.4.2 TAGAJALGADE SEISU KORRAPÄRASUS

Skaala: -2 kooskandne seis ... 2 rangjalgne seis, 0- korrapärase asetusega jalad

3.5. KANNALIIGESE NURK

Hinnatakse kannaliigese nurka külgsuunas.

Skaala: -2 väike kannaliigese nurk ... 2 suur kannaliigese nurk, 0- normaalne kannaliigese nurk 140 kraadi

3.6. TAGAJALGADE SÕRGATSID

Hinnatakse sõrgatsite pikkust ja tugevust tagajalgadel.

3.6.1 TAGAJALGADE SÕRGATSITE PIKKUS

Skaala: -2 lühikesed sõrgatsid ... 2 pikad sõrgatsid, 0- keskmise pikkusega sõrgatsid

3.6.2 TAGAJALGADE SÕRGATSITE TUGEVUS

Skaala: -2 pehmed sõrgatsid ... 2 püstised sõrgatsid, 0- korrapärase asetusega sõrgatsid

3.7. KABJAD

Hinnatakse kapjade suurust ja kuju.

3.7.1. KABJA SUURUS

Skaala: -2 väikesed kabjad ... 2 suured, 0 - keskmise suurusega kabjad

3.7.2 KABJA KUJU

Skaala: -2 püstised kabjad ... 2 lamedad kabjad, 0 - korrapärase kujuga kabjad

4. üldtunnus **SAMM**

Hinnatakse sammu pikkust, laiust, elastsust, korrektsust ja kõrgust.

4.1. SAMMU PIKKUS

Skaala: -2 lühike samm ... 2 pikk samm, 0 - keskmise pikkusega samm

4.2. SAMMU LAIUS

Skaala: -2 kitsas samm ... 2 lai samm, 0 - keskmise laiussega samm

4.3. SAMMU ELASTSUS

Skaala: -2 jäik samm ... 2 elastne samm, 0 - keskmine

4.4. SAMMU KORREKTSUS

Skaala: -2 sõuab sammus ... 2 kerib sammus, 0 - korrapärane samm

4.5. SAMMU KÕRGUS

Skaala: -2 madal samm ... 2 kõrge samm, 0 - keskmise kõrgusega samm

5. üldtunnus **TRAAV**

Hinnatakse traavi pikkust, laiust, elastsust ja kõrgust.

5.1. TRAAVI PIKKUS

Skaala: -2 lühike traav ... 2 pikk traav, 0 - keskmise pikkusega traav

5.2. TRAAVI LAIUS

Skaala: -2 kitsas traav ... 2 lai traav, 0 - keskmise laiussega traav

5.3. TRAAVI ELASTSUS

Skaala: -2 jäik traav ... 2 elastne traav, 0 - keskmine

5.4. TRAAVI KÕRGUS

Skaala: -2 madala kõrgusega traav ... 2 kõrge traav, 0 - keskmise kõrgusega traav

6. üldtunnus **GALOPP**

Hinnatakse galopi avarust ja elastsust.

6.1. GALOPI AVARUS

Skaala: -2 seotud galopp ... 2 avar galopp, 0 - keskmine

6.2. GALOPI ELASTSUS

Skaala: -2 jäik galopp ... 2 elastne galopp, 0 - keskmine

7. üldtunnus **ÜLDMULJE**

Hinnatakse käitumist, iseloomu, temperamenti

Skaala: -2 halb ... 2 hea, 0 - keskmine